

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

BARCELONA 14 DE FEBRER DE 1913

NÚM. 1781 ————— ANY XXXV

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims ————— Atrassats: 20

EN PLENA BANQUETERIA

—Dick, tu tens la llengua bruta; no pots negar-me que ets aficionat als homenatges.

La majoria de nostre Ajuntament continúa votant en perjudici de la ciutat.

Ahir atentava contra la salut pública; avui, contra la bellesa del Park i el respecte a nostre Museu. Consolem-nos: Roma va tenir els huns que l'assolaren; nosaltres també tenim els nostres «uns», que units als «altres» acabaràn per destruir Barcelona i matar als barcelonins, si no tots, els suficients per a que'ls pocs que restin es ruboritzin de viure-hi.

L'història nostra no parlarà d'inconsciència bàrbara: parlarà d'edils que van errats de comptes a gratificant. Ells sabràn perquè. Nosaltres ho suposem i no hem de dir-ho. Ho diràn, si acàs, la Venus de Milo i tota l'estatuària del Partenon reproduïda, que, un dia o altre, de tant indignats, trencaràn a parlar, cridant a l'hora aquell qualificatiu de què parlavem en un altre davantal, al referir-nos a l'aigua de Dos Rius.

Cançons cançoneres

No hi hà pas dubte, amics, que'l cantar és una funció tant humana com altres que ho semblen més, perquè són més *necessaries*.

Cantant, l'obrer amenisa el seu treball; l'artista, el seu vagar; l'alegre, la seva alegria, i, algú cop, adhuc el trist, la seva tristesa.

Per lo mateix, el cantar és una de les coses que més plauen al cronista. Li agrada oír cantar els manobres dalt de les bastides; els terrassans en el camp; les modistes, vora la finestra del taller; les mares, breçant a les criatures; les bugaderes, en el riu, i els soldats, en la taverna.

Però el cronista voldria que cada qual cantés la seva cançó; que'l cant fes l'home; que, ja que'ls trinxeraires no arriben a cantar com els músics, els músics no cantessin mai com els trinxeraires.

I encara més desitjaria, el cronista: que, a ésser possible, existissin tantes varietats de cançons com de temperaments; que'l sanguini no cantés la cançó del nerviós, ni el nerviós la del limfàtic, ni aquest la del sanguini. Dels biliosos no'n parlem, perquè aquests no canten: fan de jutge, o deixen diners amb usura, o especulen amb totes les serietats, que és com especular amb el seu propi fetge.

Altrament, els dignes de cantar, podrien també fer-ho amb dignitat, segons l'inspiració pròpia, o segons la norma de la seva terra, del seu llogaret o la seva ciutat. I tindriem que cada cançó expressaria quelcom, ens faria viatjar o venir anyorances, ens donaria ingenuïtat o saviesa, ens convidaria a aturar-nos o a caminar depressa.

Mes això, com tantes altres coses, és, per ara, un deliri del cronista.

Les cançons que's canten, o que s'ouen cantar, arriben a una per temporada, una, una sola, única per a tothom,

nivelladora, omnipotent, terrible, encomanadiça, invasora, fatal sense possible medicina que us en presservi. Com més tirria senti per a ella, més la canteu; com més fàstic us causa, més familiar devé. És impossible oblidar-la ni deixar d'oïrla. L'ànima vostra la diu, involuntàriament, esclava d'una obsessió formidable, així que, per un atzar, no ressona a la vostra orel·la.

Són aquestes les cançons que's filtren, que us aixopen, que us embordereixen; que us cal, per a no cantar-les, pensar tot lo dia, i fins tota la nit, que no les teniu de cantar. Perquè, en quant esteu distrets, en quant vostre magí pensa en lo que tindria de pensar, ja hi som: —*Tápame, tápame, tápame...*— Inevitable, la cançoneta! Volia retrassar l'instànt tot lo possible, volia no esmentar-la tant sols, però ella és més forta que'l meu voler. Tant se val. Ahir era el *Ven y ven y ven*, demà serà una altra; la qüestió està en que us feu ben bé el càrrec de que no és possible eludir aquestes tonades d'actualitat.

Ah!, com podríem saber nosaltres si hi hà un ciutadà de Barcelona que no hagi contaminat la seva boca amb aquest *tápame* antinòmic i canallesc?

El cronista dubta molt que les sentències no siguin firmades xiulant-lo; que les lletres de canvi no siguin acceptades fent-li els deguts honors; que'l mateix clero alt se n'abstingui, i que tota la vida financiera, social, política i religiosa de nostra urb no marxi al compàs del *tápame* significatiu.

Tothom coneix el procés contaminador d'aqueixa mena de cançons; de l'escenari on la gracia, un poc desvergonyida, d'una actriu de sarçuela, o d'una *coupletista*, les fan saboroses, passen al *corrido*, del *corrido* al piano de maneta, del piano de maneta al trinxeraire, del trinxeraire a la criada, de la criada a la mestressa, i ja la tenim en el *santuari de la llar*. De tal manera un *tápame* sicalíptic passa a ésser la primera oració matinal d'una filla de Maria, a l'ignocent esbarjo d'una matrona honesta. Alguns pares fins l'exigeixen, com a gracia suprema, a llurs infants, pera fer-los-hi guanyar els postres.

Encara, emperò, la cançoneta és cantada pels que tenen ganes de cantar. Més tard, a mida que's vulgaritza, la canten els que sols ho fan per necessitat. I és esgarrifós oïrla per aqueixes cantonades, aprofitada per vèus llastimoses, de cadencia llòbrega, vèus que en altre temps cantaven *La fiera salvada o el crimen del bandido Pernales*. Així desapareix fins l'última resquicia del sentit picardiós que entusiasmava al públic de cafè concert, i el *tápame* pren un caient funerari, com si en realitat fos cantat per un enfredorit de totes les fredors de la terra. La cançó de la Goya, interpretada per un matrimoni de ceguets, amb el seu acordeó, devé baixament elegíaca i, no obstant, logra interceptar la circulació d'un carrer.

És curiós veure com de les orquestes de captaires passa a la memoria dels homes formals. És curiós adonar-se com els sords i muts per la música de tots estils, saben aprendre aquesta.

Advocats, ateneïstes, antiquaris, qüefes de negociat, tenedors de llibres, agents d'aduanes, militars en situació de quartel, diuen, amb ritme i mesura adequats, amb la santa insistència que és del cas, la cançoneta en boga.

Inconscientment o no, amb culpa o sense, de grat o a la

—Botifarra amb les mongetes?... Quin disbarat! No sabs que en la Quaresma no's pot menjar carn?

—Ah, en la Quaresma... tampoc?

força, l'amic que us parla de literatura, quan no sab què dir, entona el *tápame*; el veí, que us fa lloc en un replà de l'escala pera deixar-vos passar, fa lo mateix, i l'apotecari que us prepara una recepta, i el tranzeunt que us disputa l'acera, i l'urbà que's passeja, i la florista que no té conversa amb els parroquians, i l'estanquera que us despatxa la paquetilla de ral, i el caixista, i el noi que surt d'estudi; en

una paraula: fa quinze dies que no hi hà home ni dòna, per aquests pisos i carrers de les nostres simpaties, que no cridi: —*Tápame, tápame, que tengo frío...*—

Realment, fa fret; un fret que fa pensar en les granotes; en la pobre humanitat esclava d'una obsessió inexplicable; en Júpiter i la cigonya, que'ns mereixen en nostre petit bas-sal de vulgaritat.

TEATRE «ELDORADO»

—
CREACIONS ARTÍSTIQUES

DE L'ACTOR

TALLAVÍ

En «Tierra baja».

En «El místico».

En «Amo y criado»

En «Hamlet»

Ara mateix, qui ho diria? Són les dues de la matinada. Qui, en aquestes hores de plena Quaresma, està per cançons? I, no obstant, pel carrer de la Baixada de la Presó, el lloc de costums més morigerades de Barcelona, passen uns noctàmbuls cantarins, i és el *Tápame, tápame, tápame* la seva deria baladrera.

El cronista estaria ben content de no fer-los-hi chor, abans de ficar-se al llit. Temo que no me'n podré estar.

P. BERTRANA

ARTICLES DE QUARESMA

El bacallà

L'ús del bacallà's perd en la nit dels temps.

No direm que ja Adam i Eva en mengessin. I no ho direm per dues raons:

Primera, perque, anticipant-se de molts anys al doctor Falp, els nostres primers pares eren vegetarians.

I, segona, perque, encara que haguessin tingut ganes de tastar-lo, consta que, en els rius del Paradís terrenal, el bacallà era un peix completament desconegut:

Però, si ells no arribaren a menjar-ne, està fòra de dubte que'ls seus successors el conegueren ben prompte.

Així ho refereixen les Sagrades Escripures. Pocs dies abans del diluvi, la muller de Noè, que, llista en mà, donava una repassada als animals recollits en l'arca, per a veure si hi eren tots, va observar que en la tina dels peixos hi faltava una espècie.

—I els bacallans?—va dir al seu marit.

—Psè!—va respondre Noè.—No n'hi he posat cap, per-

que, encara que'n desaparegués la mena, crec que no's perdria gran cosa.

—T'equivoques—replicà la muller.—Aquest peix, en apariència tant insignificant, està cridat a un pervindre gloriósissim. Caminant els temps, arribarà a ésser el plat número hu de la raça humana.—

No va errar-se, la bona senyora. Passat el diluvi i restablerta en la terra la normalitat, en mala hora pertorbada, un dels primers cuidados de Noè va ésser salar un bacallà.

I va trobar-lo tant bo i amb tanta afició va llençar-s'hi que, naturalment, agafà sed. I havent, l'insigne patriarca i constructor naval, precisament aquells dies, descobert el vi, va beure més de lo regular, i què havia de succeir, tractant-se d'una persona no acostumada al suc de la vinya?... Noè va emborratxar-se i la «mantellina» figurà per primer cop en el naixent catàleg dels vicis de l'home.

Introduït el bacallà, d'aquella feta, en el torn pacífic dels aliments, la seva difusió va ésser molt ràpida. Els egipcis, els fenicis, els perses, els grecs, els romans, tots els pobles el conegueren i en tots tingué la mateixa favorable acollida.

Però l'època del seu veritable esplendor va comensar en els temps de Cristo.

Sant Pere que, com a bon pescador, era molt amic dels venedors de pesca salada, va dir un dia al fill del Pare Etern:

—Sabeu, Senyor, que'ls pobres bacallaners la ballen molt magre?

—Què?... No vénen?

—Molt poc. Lo més precís per a anar tirant. Si vos, que tant poder teniu, volguessiu fer alguna cosa per ells, creieu que us ho agrairien de veres.

—Deixa-ho per mi. Quedaràn servits.—

I el bon Jesús va inventar la Quaresma, amb lo qual el bacallà, que ja per tot el món començava a tenir anomenada, passà d'un salt a ésser el rei dels plats populars durant les set setmanes que cada any segueixen al Carnestoltes.

Veritat és, per això, que si les circumstàncies que sumariament acabem d'explicar, no l'haguessin favoregut, de totes maneres ell sol s'hauria obert pas amb la força dels seus propis mèrits.

En efecte: amb Quaresma o sense Quaresma, el bacallà, siga d'Escòcia, siga de Terra-Nova, siga d'Islandia, resulta un peix que, si no's porta l'oli, és, *per se*, un dels plats més socorreguts que han trobat el homes.

Brillat-Savarin deia que la repentina desaparició del bacallà produiria en la terra una sotragada més terrible que la del moltó i la del bou.

Adaptable a totes les formes, pot menjar-se cru, bullit, fregit, rostit, amb salsa, amb suc, convertit en pasta, transformat en bunyols... Hi hà una obra famosa que té per títol *De les 340 maneres de guisar el bacallà*. De quin altre tall pot dir-se una cosa parellada?...

I això encara no és tot. El bacallà, a més d'ésser, com hem vist, el més protèic i flexible dels menjars coneguts, posseeix una pila de secretes qualitats, altament apreciades.

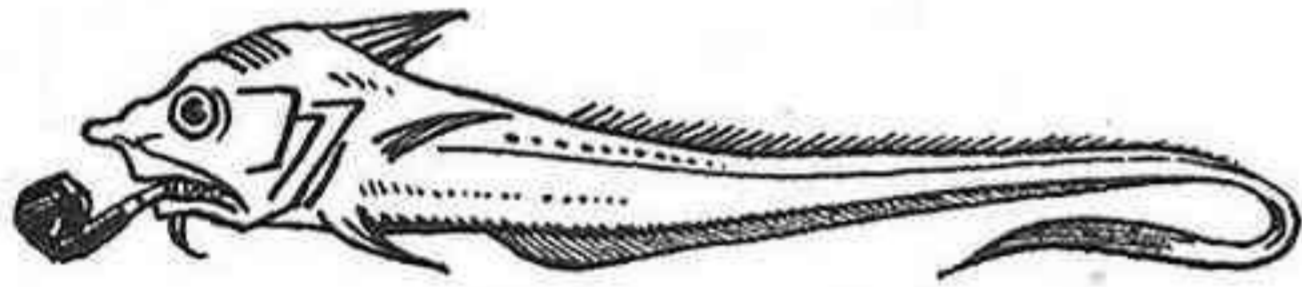
El bacallà, perque ho sàpiguen, aclareix la vista, treu els dolors articulars, reforça el pit, extirpa'ls ulls de poll i cura radicalment l'insomni.

Què? No ho creueu?

Això rail! Prenguin-se la molestia de preguntar-ho, d'un a un, als dos mil setcents quinze bacallaners que hi hà avui dia a Barcelona.

Veuràn com tots els diràn que és veritat.

MATIAS BONAFÉ

Volen una sort més grossa?

«...que asista la banda municipal al acto de la distribución de bonos á los pobres, que tendrá lugar el día 16 de los corrientes, á las diez de la mañana, en el centro tal del distrito tal.»

(De qualsevol ordre del dia de les sessions de l'Ajuntament).

L'ésser lerrouxista és, a Barcelona, una sort. Si un fill nostre hagués de decidir-se un dia, políticament; si una persona, a la qual volguéssim, ens demanés un consell a seguir en política, no vacil·laríem un moment.

—Fes-te lerrouxista,—li diríem, amb la fe i el convenciment que una llarga experiència proporcionen.—Afilia't al lerrouxisme; acceptat en el partit, t'estalviaràs un seguit d'amoïnós i mal-de-caps, que, inclòs no capficant-hi gaire, fins prenent-ho a la fresca, et distreurién dels teus quefers habituals. El lerrouxista és l'únic home que, en política, no li cal capficar-se lo més mínim. Al llevar-se, al matí, es troba el lerrouxista amb una opinió feta per cada un dels mil problemes que, en espera de resolució, jeuen damunt la taula. Invariablement, sense que una sola volta falli, vindrà l'orgue del partit a rellevar-te de la funció amoinosa que suposa el pensar per compte propi. «De savis és mudar de consell», resa la dita, prou coneguda. Fidel an aquesta consigna, que tant bé s'adapta a tota mena de conveniencies, et dirà avui la gaceta lerrouxista una cosa totalment distinta de la que ahir va dir-te, recomanant-te immillorable lo que fa poc deia pèssim o de mal gust. No't capfiquis, per això, ni ho prenguis a mal, tampoc. Recorda't que és dever dels homes de partit acatar, sumisos, els designis dels que manen, i que no és l'exercici de pensar inherent a tots els homes. El soldat de rengle, el veritable adepte, el *convencut*, que'n diríem, obeeix, i punt a la boca. Lo d'alçar la vèu i fer sentir la propia opinió, l'expressar lo que un pensa sobre això o lo de més enllà, es deixa per als babaus que no saben de la missa la mitat. L'acatament, la sumisió, l'incondicionalisme, ha d'ésser el fonament de tot partit polític que s'estimi i aspiri a quelcom més que a desvetllar la consciencia dels ciutadans i preparar a l'hora l'adveniment de la República...

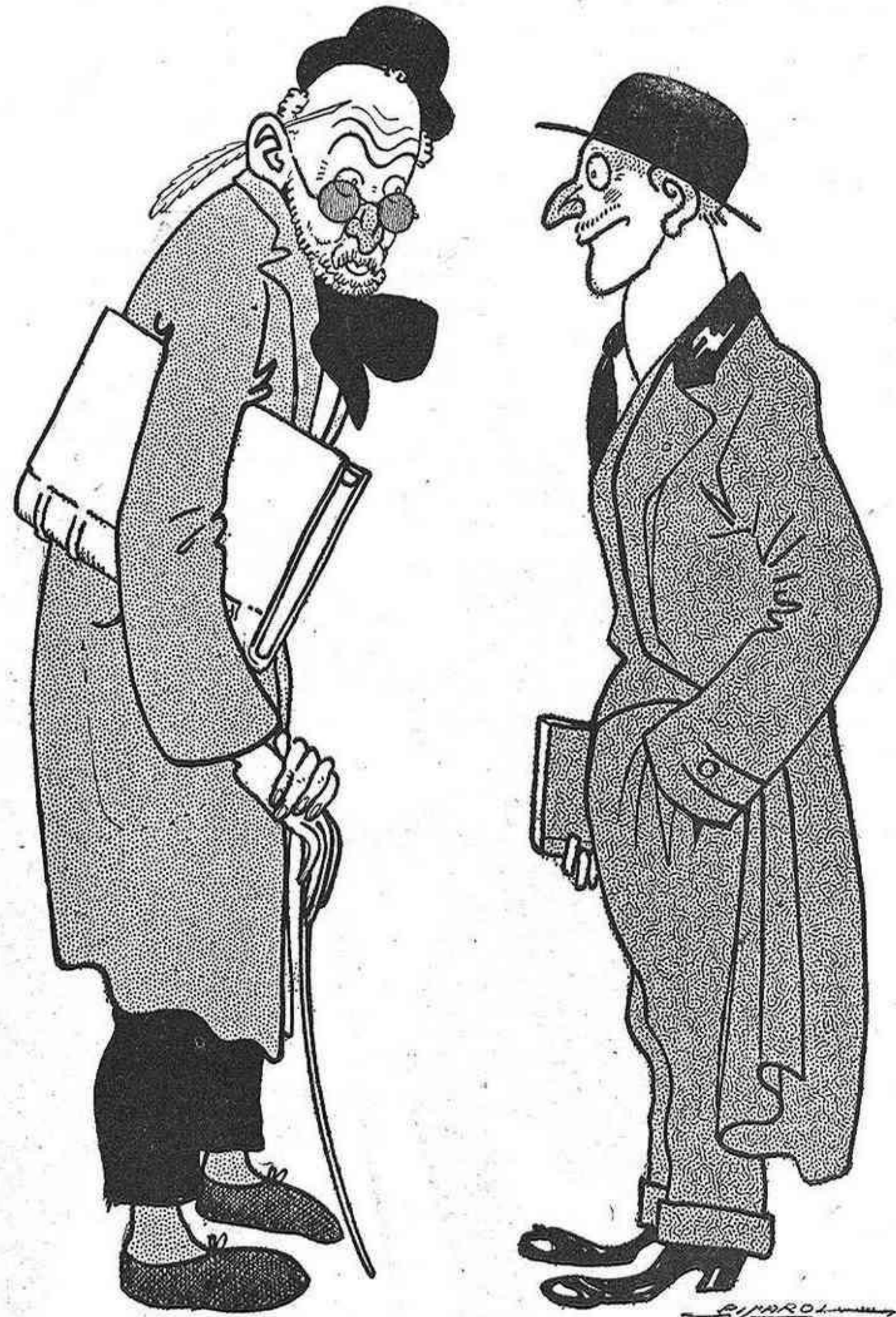
No paren aquí les ventatges que'l lerrouxisme proporciona.

Si disposa el lerrouxista de tres pessetes, i si no'n disposa també; si té l'afiliat un títol acadèmic; si és industrial, sortós o quebrat, pot aspirar a una representació popular que'l tregui de l'obscuritat en què ha viscut sempre. L'home ignorat, el ciutadà desconegut, s'improvisa, en el lerrouxisme, personatge, amb una facilitat i una rapidesa tals, que sorprenen al propi favoregut. *Fulano de tal*, que se'n và al llit, senzill matalasser o herbolari, es lleva, al matí següent, regidor o diputat provincial. *Sutano*, advocat o metge sense feina, es troba amb una diputació a Corts, quan més apurat estava. Creix el despatx, augmenten les visites, i els diners afluixen no se sab d'aon ni per art de què.

Això per als envejosos, per als qui coven deliris de grandeses.

Els modestos, els pobres d'esperit, veuràn premiada la seva constancia amb un *destino* a l'Ajuntament o en qualsevol altra corporació popular. Les oficines municipals, les escombres i els picots de les brigades, s'han fet per als lerrouxistes. Res hi fa que l'escrivent no sàpiga agafar la ploma i que siga l'obrer encarregat d'arreglar els carrers inútil per a tota fadiga. El lerrouxisme ho salda tot; ho transforma tot, i canvia el modo d'ésser de les coses.

Si tant pobre i tant humil és el lerrouxista, que ni ànims per a fer de burot li resten, tindrà *bonos* amb profusió, que'l partit a ningú deixa desamparat; fins, essent dels últims, li

EL CONFLICTE

—Còm ho tenu això de les notaries?
—Igual; nosaltres, vinguen «escriptures» cap a Madrid, i a Madrid, vinga no donar «fe de vida».

està, al lerrouxista, reservat un privilegi: el d'anar a recullir la caritat; al sò de *La Marsellesa*, tocada pels professors de la banda municipal.

Al cel amb cotxe, com si diguessim.

X.

GLOSARI

TEATRE TRASCENDENTAL

Barcelona's diverteix, és veritat; però, després de la diversió, li queda temps per a les coses series.

No tot han d'ésser copletistes an aquest món, ni vida airejada o airada. No tot han d'ésser «Edéns» i «Alcàzars», on les dones se presentin amb una frivolitat de roba, en la que hi entra més pell que roba; ni tot han d'ésser garrotins, ni farruques, ni altres gitanades. També l'aire reflexiu entra en l'ànima del nostre poble, i també li agraden les emocions que facin pensar, a l'esplaiar-se, que darrera de la comedia'ns espera un pas més serio, que és la mort. La mort, amb els seus engranatges i amb les seves conseqüències.

Vegi's, sinó, aquest programa, de l'«Ateneu del districte tercer», que'ns ha caigut a les mans, si no és per a fer reflexionar a les ànimes més espesses.

El programa diu:

GRAN GUINYOL CATALA

GRANDIOSA FUNCIO PEL DIA 9 FEBRER 1913

A LES 3 Y MITJA TARDE

FUNCIO

Primerament

L'ACRATA

TERRORIFICA EXPLOSIÓ EN ESCENA

Això d'aquesta explosió és per a fer boca. És per a començar. L'anunci d'haver-hi una explosió, que se suposa que no és de gas, sinó de bomba comprimida, és per a que'ls pares que tinguin fills els avesin de petits a sentir sorolls inesperats, a no estranyar-se ni commoure's, siga lo que siga lo que reventi, i preparar-se a sentir tota mena de terratrèmols, per perillosos que esclatin. És com si els possessin, d'infants, cotó fluix a les orelles, per lo que pugui sobrevenir, i això és una previsió que tothom tindria d'aprovar-la.

Anem seguint.

OMBRES RETROSPECTIVES

La familia Prunell anant a vespres.

La segona estrena porta per títol:

LO NONAT

L'acció, segons explica el programa, és

EN UNA NYONYA GITANA

Lo de la nyonya sembla mandra, però segurament és una altra cosa, perquè en un teatre exemplar, que's fa per bé de l'obrer, no creiem que vulgui dir tal cosa, i si ho diu serà per a combatre-la amb totes les forces que tinguin els actors que la representen. «Nyonya», segurament deu volguer dir «Virtut», «Treball», potser «Austeritat». Tal volta, aquest mot enigmàtic, tingui un sentit ocult, de transcendència, que no hi arriba aquell que vol; que del modo que anem trobant mots que ningú'ls ha sentit mai, s'ha d'anar amb peus de plom per a no pendre'n un per altre.

Però continuem el programa, que encara té més transcendència.

La tercera obra és

NEGRE MORTALLA

títol que ja fa meditar, i que recorda lo poc que som, lo poc que valem, lo trist del viure i lo que'ns espera un cop morts, quan Nostre Senyor ens destini l'hora.

L'acció de la Negre mortalla, com pot comprendre el llegidor, no passa al carrer, ni a la rambla, ni al pla de la Boqueria, sinó allí on té de passar,

EN UNA CAMBRA MORTUORIA

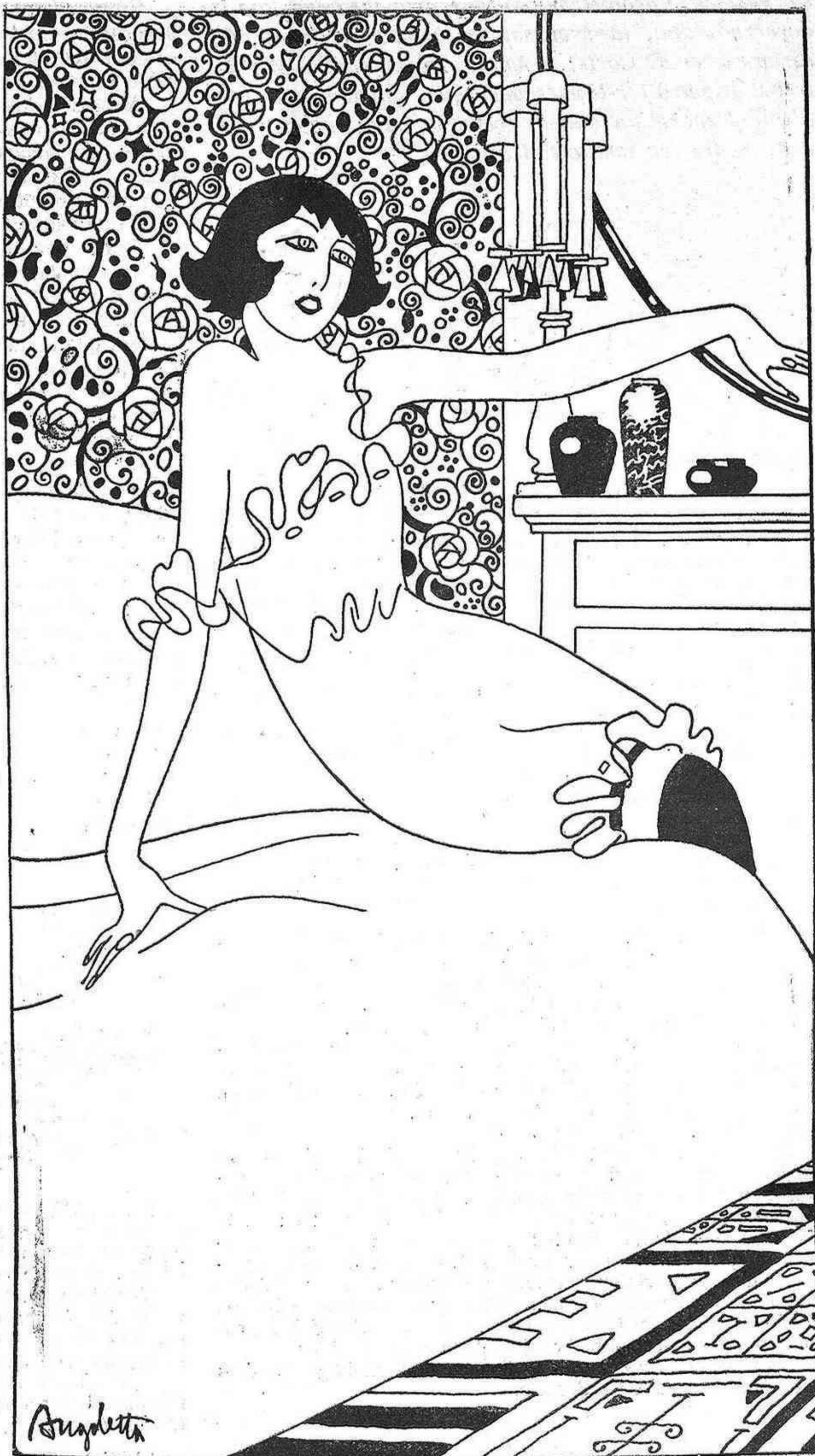
I per a que la cambra siga ben cambra, amb tot el caràcter auster que tenen de tenir aquestes cambres, diu el paper:

«Per a aquesta obra, la Funeraria de Santa Maria del Mar, ha deixat galantment tots els aparells necessaris per la presentació amb tota propietat».

Aquestes! D'airò se'n diuen escrípols! D'airò se'n diu propietat! I d'airò se'n diu transcendència!

Si alguna volta an el teatre s'ha fet una presentació d'una manera sincera, tal com ha d'ésser, ben realista, ha sigut aquesta volta an el districte tercer. Igualtat de draps

per als difunts, que per als que imiten als difunts! Els mateixos drapets de dol per als que ploren un parent, que per als que ploren an el teatre! No creiem que

MANCOMUNISTA

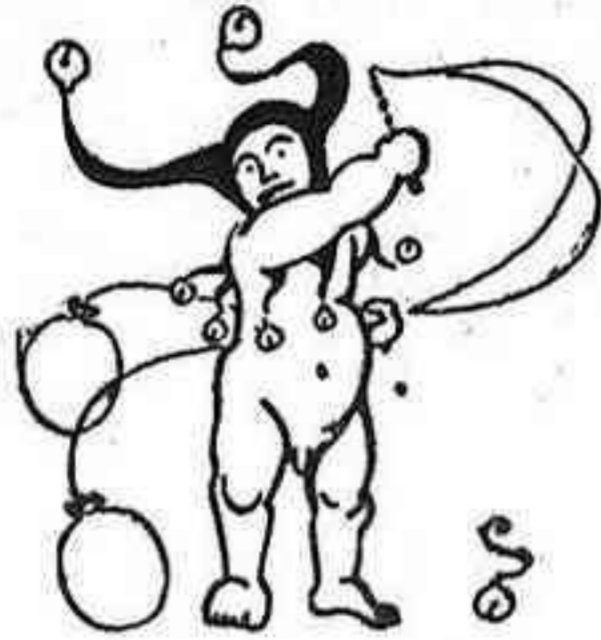
—Diuem que aqueix senyor comte de Romanones és l'home de les promeses... Ai, qui ho fos de debò, la «promesa» d'un comte!

mai l'Antoine, an el séu teatre realista, hagués arribat a tal punt! Airò és art i lo demés és broma.

Felicitem an aquell districte, que tant bé fa pas-

sar l'estona, i prometem a la funerària que anuncia a la darrera plana, la sucursal del carrer d'Urgell, 68 (prop carrer de Corts), i Ample, 15 (enfront la Mercè), treballar per a fer-li parroquia, que'l qui amb tanta propietat prepara un acte de comedia, quan la cosa va de debò ho deu fer amb totes les regles.

XARAU

NOTES D'ART

A càr de Parés.—L'exposició de les obres d'en Brull continua oberta en l'important saló del carrer d'en Petritxol. Resulta una manifestació d'art forsa interessant. Es natural, emprò, que en ella hi manquin precisament les millors obres d'en Brull, car lo exposat, a més d'ésser lo que restava en el taller del malaguanyat artista i haver-hi moltes obres que eren pures temptatives, n'hi han d'altres la data de les quals és forsa llunyana, lo que vol dir que acusen una manera ben distinta de la que caracteritzava els últims temps del nostre pintor.

Amb tot, en l'exposició de càr de Parés poden avalorar-se les principals qualitats d'en Brull, figurant-hi moltes teles remarcables que no dubtem cridaràn l'atenció.

Resten encara alguns capets deliciosos i alguns paisatges de entonacions exquisides, l'adquisició dels quals honoraria a qual-sevol aficionat.

Per lo demés, la firma d'en Brull és sobradament coneguda i apreciada per a que ella sola garantís el merit del bocet més insignificant.

Exposició dels alumnes de l'«Ateneu Obrer».—No és pas perdre el temps l'anar a fer una visita a l'exposició esmentada. Sense que hi hagi allí cap obra encara definitiva—tingui's en compte que's tracta de deixebles,—hi han estudis que revelen notables disposicions i molt d'entusiasme per l'art.

En general, els dibuixos, aquareles i pastells revelen una independència de mètode en l'ensenyança que deixa sempre surar la personalitat de l'autor. Perxò fins lo més incorrecte'ns plau, car dona la norma de lo que cada hù sab fer i de la manera de veure especial de tots els expositors.

De lo que sobresurt se'n desprèn que hi hà, en l'escola de l'«Ateneu Obrer», algùn que aviat tindrà categoria d'artista veritable. Recordem, entre altres coses, unes notes a l'oli de l'Antón Samarra, en especial les que porten els números 96, 97, 98 i 100, així com els dibuixos 102 i 106, del mateix autor, que posseeixen qualitats molt remarcables. Lo mateix diem d'uns paisatges d'en Josep Soler i unes notes de color d'en Víctor Aguiló, les quals, amb uns estudis a l'oli senyalats amb els números 27 i 28, d'en Olaguer Caselles, i uns altres d'en Pau Fabrès, coronen meritoriament el bell conjunt d'obres exposades.

L'«Ateneu Obrer» mereix la lloança dels intel·ligents i dels que's preocupen d'Art a Barcelona.

Del jardí dels humoristes

M'HE DEIXAT LA PIPA...

Un jove enginyer anglès em contava, aquest matí, una curta i divertida historia, com a exemple de l'incontestable superioritat de les comunicacions telegràfiques sobre'ls vells sistemes d'entendre's a distancia.

En un carrer de Londres—també donariem el nom, si fos necessari—existeixen dues oficines telegràfiques, una per al cable Londres-París (via Douvre i Calais), l'altra per al cable Londres-Brusseles (via Ostende).

Aqueixos dos despatxs estàn situats davant per davant, un a cada banda de carrer; i els empleats d'un i altre són excel·lents companys, que estàn sempre en relació continua. Ells se visiten sovint, es fan bromes, comenten i discuteixen els assumptes polítics d'actualitat, segons l'humor o l'esperit que cada un gasta en el precís moment.

Ara fa poc, doncs, va succeir que, un dels empleats de l'oficina belga, va deixar-se oblidada la seva pipa damunt la taula d'un dels seus col·legues de l'oficina del davant.

Amb molts modos, va demanar a un noieta, un moço que tenien, que li anés a cercar l'objecte que s'havia descuidat. El moço va negar-se a fer-li aquest servei particular, alegant que an ell l'havien llogat per a utilitzar de les seves disposicions en coses del despatx, i no per a anar a cercar pipes descuidades (*for the research of the forgotten pipes*).

L'empleat, per això, no se sentí molestat ni volgué insistir. Tranquilament va posar-se a l'aparell telegràfic i demanà a l'oficina de Douvres que'l posés en comunicació amb la de Calais; quan aquesta va ésser feta, aleshores va demanar a la de Calais que'l posessin en comunicació amb la de París; després, a la de París, que'l comuniquessin amb Brusseles; a Brusseles amb Ostende i a Ostende amb Londres.

Era, precisament, el company amb el qual acabava de tenir una sentadeta a la casa del davant, el que ara's trobava a l'aparell telegràfic.

—M'he deixat la pipa damunt de la teva taula. El xicotet d'aquí no vol venir a buscar-la. Et prego me la facis enviar.—

Encara no havia passat un minut quan la pipa, sollicitada així a través de mitja Europa, tornava a les mans del seu propietari.

A. ALLAIS

PRINCIPAL.—Per referencies, sols per referencies, sabem que dissabte va debutar la companyia Vitaliani-Duse; que inaugura la serie de funcions amb *Magda*, i que particularment i en conjunt els artistes italians obtingueren l'èxit esperat.

També per altri, únicament per altri, sabem que dilluns estrenaren *La flammata*, obra patriòtica a la manera francesa, de grans condicions escèniques, en la qual s'hi llueixen extraordinàriament els eminents comedians.

—Demà, dissabte, funció «Guignol» amb quatre obretes interessants. I, per a molt aviat, estrena de *La reina jove*, del nostre don Angel.

LICEO.—Tres operetes porta donades en lo que va de setmana la nova companyia Caramba-Scognamiglio, i en totes tres s'han guanyat per complert la voluntat del públic els aixerits artistes italians. *Il barone zingaro*, *Eva* i *Amore zingaro*, tres obres que, literariament considerades no són cap cosa de l'altre món, però a les quals acompanya una musiqueta agradable sempre i deliciosa a estones, han triomfat al «Liceo» molt més del que triomfaren en altres escenaris barcelonins, mercès a l'excel·lent execució i a la cuidada presentació. La companyia Caramba se'ns mostra compacta i disciplinada com cap altra, qualitat que li permet resoldre uns admirables conjunts i que una vegada més ens confirma la nostra opinió, formada ja fa temps; doncs creiem que una excel·lent direcció i una bona voluntat per part dels ar-

SPORTS D'HIVERN

Les cluges.

tistes dona doble relleu a les produccions, al punt de salvar-se per l'execució i els *mirallets* moltes obres que en mans inexper-tes fracassarien el primer dia. Les primeres parts del quadro són ben notables: hi ha un parell de senyores, la Morini i la Ivanisi, que podrien prestar la vèu hermosa i l'art que'ls sobra a moltes cantantes d'òpera seria. Entre'ls homes cal remarcar igualment el tenor, bastant brillant i segur, i l'actor de caràcter, que fa gala d'una vis-còmica extraordinària.

Afegeixin a tot això un floret de dònes boniques i elegants, plat indispensable en aqueixa mena de suculencies, i els donarà per resultat una companyia digna d'aplaudir-se, a la que augurem una temporada brillant i profitosa.

ELDORADO.—En Tallaví és tot un artista, un artista duc-tilfíssim i complexe, capaç de representar, quant menys amb discreció, tota mena de tipus. Té un rostre expressiu, maneres distingides i dicció correcta. La seva companyia, molt discreta també, es distingeix pels conjunts harmònics, lo qual vol dir que dit actor és igualment un bon director d'escena. La primera actriu, senyoreta Delgado, mereix la bona acollida que'l públic li ha dispensat; i lo mateix devem dir tocant al senyor Peña, actor de caràcter, i alguns altres quals noms esperem donar al parlar de la primera estrena, que correspondrà a la comedia *Amo y criado*, donada el passat dimecres, i a la que no arriben a temps les presents notes.

Fins ara, la companyia porta representades les obres *El adversario*, *Magda*, *El gran tacaño*, *La loca de la casa*, *El místico*, una gran creació d'en Tallaví, que valgué grans ovacions al simpàtic artista i a l'autor del drama, nostre bon amic Rusiñol, i *Hamlet*, un altre motiu de lluïment per a la discretíssima companyia i de triomf per a l'actor protagonista.

NOVEDADES.—Desde'l dimecres actúa en aquest elegant teatre una notable companyia sarçelera, castellana, dirigida per l'Enric Lacasa i el mestre Julià Vives.

Així que'ns facilitin alguna obreta nova, tindrem molt gust en dir-ne quatre paraules.

ESQUELLOTS

HA quedat demostrat que'l gloriós martre Rafel de Casanova no va deixar la pell en el seti de Barcelona, al peu de la barricada contra'ls castellans invasors, sinó que morí cristianament i vulgarment, com qualsevol fill de veí, a Sant Baldri de Llobregat i al cap de vintinou anys del fet de referencia.

Com és de suposar, aquest nou descobriment, an els fermes segadors d'avui, els alegra i els desencoratja a la vegada.

Els alegra, perquè sempre és un goig que les persones que estimem allarguin fins la vellesa. I els desencoratja, perquè això de que un home com en Casanova tingués fetge per a viure vintinou anys després de perdudes les llibertats catalanes, rebaixa a l'heroica figura bona part del seu heroisme.

Paciència, que ja ho diu el refrà:

En el saber comença l'infelicitat.

L'Ajuntament de Barcelona ha fet públic que necessita, entre altres materies, carbó, vidres i cristalls, benzina i escombres. Per a què necessita aquestes materies tant variades? Volen saber-ho? Allà và:

El carbó, per a emmascarar-nos lo que és blanc i fer-nos-ho veure negre.

Els vidres, per a fer-nos pagar els trencats.

Els cristalls, pera posar-nos-els al davant dels ulls, per allò tant sapigut de que

*Lo que dice un regidor
nunca es verdad ni es mentira;
todo es según el color... etc.*

La benzina, per a treure certes taques d'aigua de Dos Rius.

I les escombres...

Les escombres, sí; això ja ho sab tothom:

Aquestes eines convenen per fê una bona escombrada de tota la broça inútil i no deixar-ne ni rastre!

EL nostre estimat amic i company, en Santiago Rusiñol, el dimars darrer va embarcar-se per a Ibiça, on se proposa passar una temporada, pintant i fent escavacions arqueològiques.

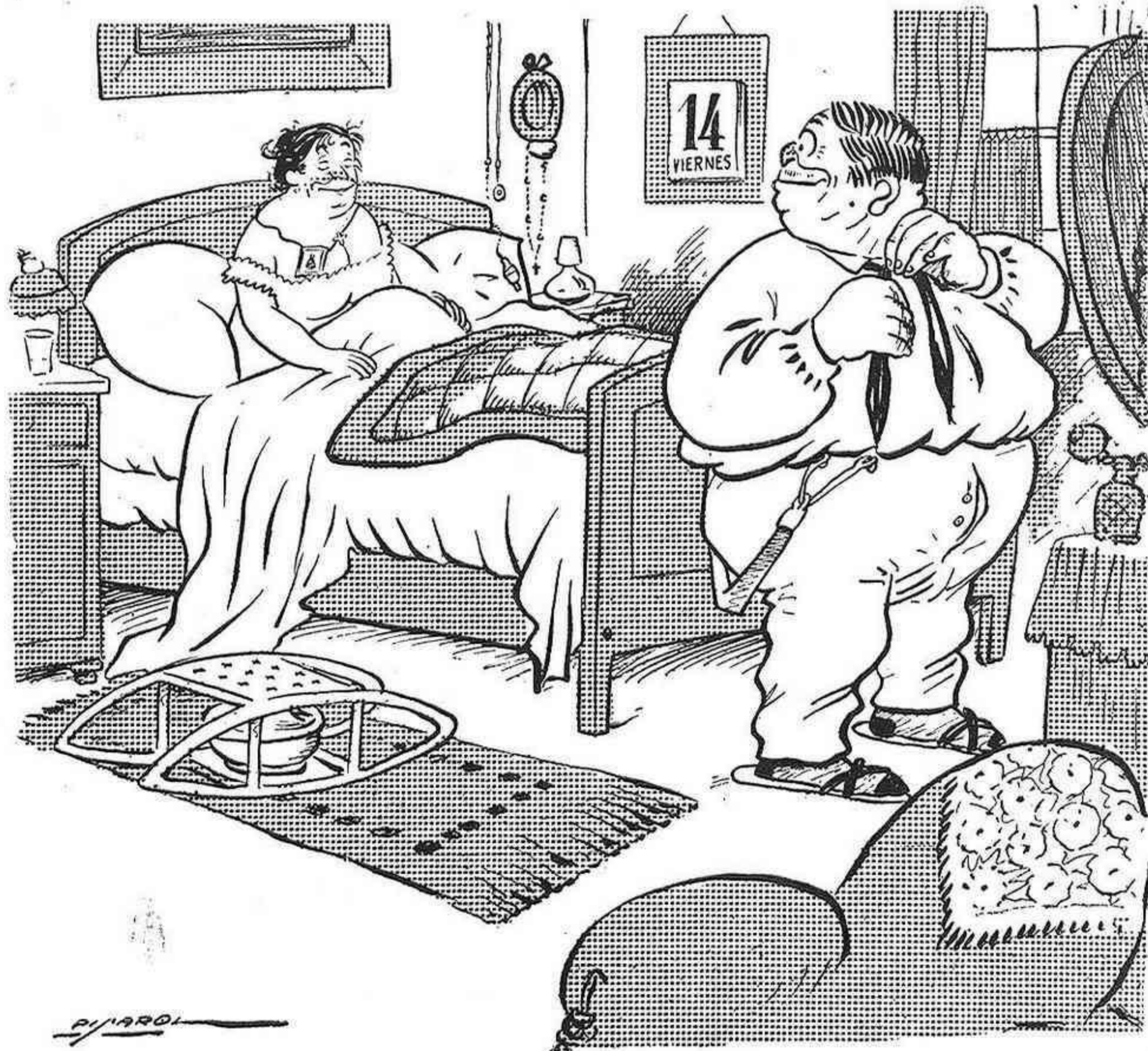
No cal dir que desitgem que sa estada en aquella illa li siga ben grata.

Per lo demés, estem segurs que d'aquest nou viatge en resultarà un nou èxit esperitua per a l'artista i potser un nou tresor per a l'antiquari.

Que així siga.

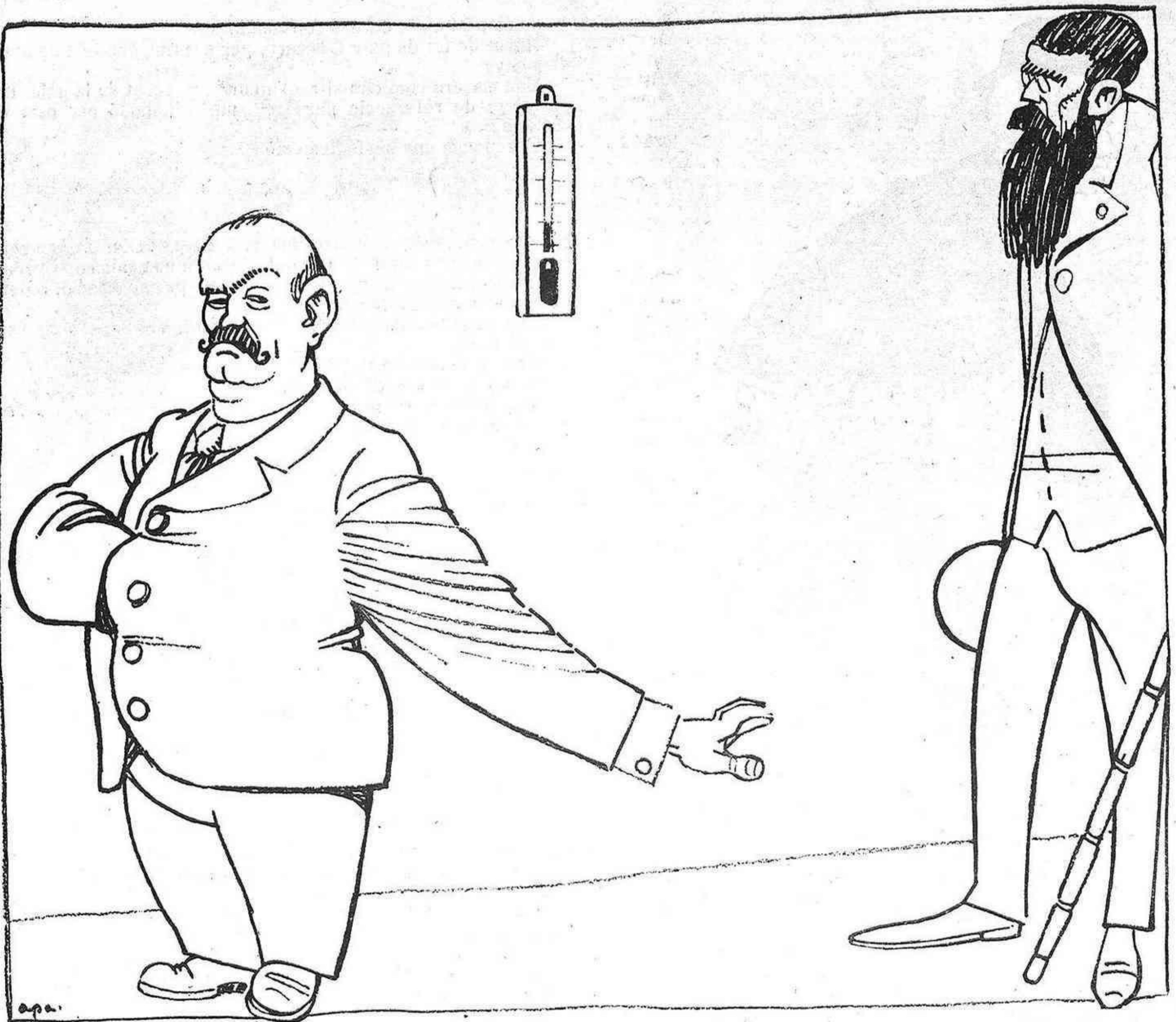
L'altra tarda va córrer amb persistència una brama que no trigà a desmentir-se. Es deia que la tristement cèlebre segrestadora Enriqueta Martí acabava d'entregar l'ànima a Déu, morint-se de mort natural.

Còm s'entén? Un monstre com aquella bona peça, morir-se de mort natural?

DIVENDRES

- Què fas fer, avui, per a dinar?
- Arroç amb congre, llus fregit, popets amb ceba i tripes de bacallà.
- Massa, massa peix. No podríes suprimir alguna cosa d'aquest menú substancial?
- Com vulguis, fill... Si vols, te treuré les tripes...

DOL NACIONAL

—Jo li diré... Es tracta d'una subscripció per a enviar una corona an aquest pobre torero mort.
—No's deia «Dominguín»?... Doncs que li facin els amics del descans «dominical».

Qui es capaç de concebir semblant aberració?
Nostre Senyor no pot permetre que'ls corps es quedin sense carnaça per a devorar.
Còm ho farfen els diaris, sense aquella dolça esperança de veure alçat el patíbol?
Creuríen, amb raó, que'ls han estafat.

LA Ciència imposant-se a la vivor.
En les eleccions presidencials celebrades a l'Ateneu de Madrid, el savi doctor que té un carrer a Gracia va obtenir major nombre de vots que'l llest comte que té una cama coixa.
Al sapiguer-se el resultat de l'escrutini, i veient el comte que aquest cop s'havia descomptat, digué:
—Són les primeres eleccions que perdo.—
Lo que equival a dir:
—Són les primeres eleccions legals en que he intervingut.—

D'ésser bon electorer
el senyor comte s'alaba
i, tractant-se d'eleccions,
és ben cert que sempre guanya.

Mes fóra curiós saber
quantes ne perdria, quantes!,
si no s'hagués inventat
l'art poderós de la trampa.

EL més japonès dels edils barcelonins ha ofert a l'Ajuntament, per al Museu del Park, el famós quadro *Salomé*, d'en Ribera, a condició de que l'assumpte de les Atraccions se resolgui a favor de l'Art i del bon nom de Barcelona.
Està vist que'l simpàtic regidoret és més cec que *El cec Simó*.
Ell ofereix la *Salomé*; però ell no pensa que, avui, qui mana i qui domina, en el Consistori, és *Herodles*.
I *Herodles* el farà ballar.

CONTINÜEN les impositions de multes amb motiu de la resistència que fan alguns subjectes a la vacunació i revacunació reglamentaries.

PETIT ROMANONES

—D'ensà que's parla de fer-me quefe regional dels liberals..., no sé, em sembla que començo a colxejar i tot...

Referent an aquest llastimós prejudici que avui encara domina en certes ànimes febles, se'ns conta la següent anècdota.

En una fàbrica de Sans, una dòna va resistir-se heroicament a la llanceta.

—Cahl... Jo no'm deixo vacunar! —diu que deia.

—Per què? —li preguntaren.

—Per què?... Ja ho sé jo, perquè... Al meu home varen posar-li, i al cap de quinze dies ja era mort.

—De la verola?

—Precisament de la verola, no; però va caure d'una bastida.

LES sufragistes angleses n'han fet una altra de les seves.

Aquestes dònes són terribles!

Saben quina n'han fet, ara?

Han tallat els fils telegràfics entre Glasgou i Londres i han romput els vidres d'alguns grans clubs d'aquesta darrera capital i fins els del palau del príncep Christià.

Quin gènit gasten, tant fort,
les senyores sufragistes!
Sí, per defensà'l séu dret,
tallen fils i trenquen vidres,
a l'home que'ls fes un *tort*,
qui sab què li tallarien!

AIXÒ sí que és fomentar el dejuni i treballar per a la Quaresma.
«Han sigut castigats alguns venedors de peix per haver defraudat en les pesades de xanguet i sardina».

Ja és trist això, pera'ls consumidors!
Haver de fer de peix i, encara, per a torna, que te'n donguin de menys!

Una manera com una altra d'atenuar el pecat de la gola. Els peixaters de referencia mereixen una felicitació per part de l'Església.

Obren com uns perfectes catòlics.

ELS membres de l'«Asociación de la Prensa Diaria» han celebrat un suculent dinar de confraternitat a la «Maison Dorée». Després del xampany, va acordar-se, per aclamació, repetir l'àpat una vegada a l'any.

Una vegada a l'any?... No, home, no... Val la pena de justificar el títol.

No s'ou de la premsa diària?

Doncs, cada dia, diàriament!

Així com així, de gana, no us en falta, i de cèntims *toreros*, a les llibretetes, tampoc!...

ES publica en aquesta capital una petita revista, titulada *La Veu de l'Àngel de la Guarda*. (Que mono, eh?)

Hem tingut ocasió de veure el número 50, d'aquesta monada, i començant a llegir el sumari hi trobem:

«La mortificació cristiana».

«La mortificació dels Sants...».

Prou! No continuem!

No volem *mortificar* més als nostres simpàtics llegidors.

Ab vèu molt prima i aguda,
mortificant i petit...

Això, més que una revista,
cavallers, sembla un mosquit.

DURANT els dotze mesos del darrer any transcorregut, el Municipi de Barcelona va donar asil a 71 mil pobres.

Al comentar aquesta llastimosa nova hi hà qui fa remarcar que aqueix estat de misèria tingui lloc, precisament, en una de les èpoques en que, a la reflorixent ciutat, es guanyen més quartos.

El contrast no té res d'estrany, ben mirat.

Mentre'ls uns omplenen les butxaques, és natural que'ls altres les buidïn.

Com més rics, més pobres; aqueixa es la nivellació que'ns ofereix la Santa Mare Església.

EL senyor Sánchez Toca ha manifestat que un partit, per a prosperar, no'n té prou amb comptar amb homes eminents, encara que aquests siguen oradors d'altura.

Necessita, també, premsa pròpia.

Un bon orador —ha dit el narigut ex-ministre— pot ésser un gran revòlver; un rotatiu bo, és una bateria.

En això, el senyor Sánchez, creiem que hi *toca*.

Però s'ha descuidat de fer una aclaració.

I és la següent:

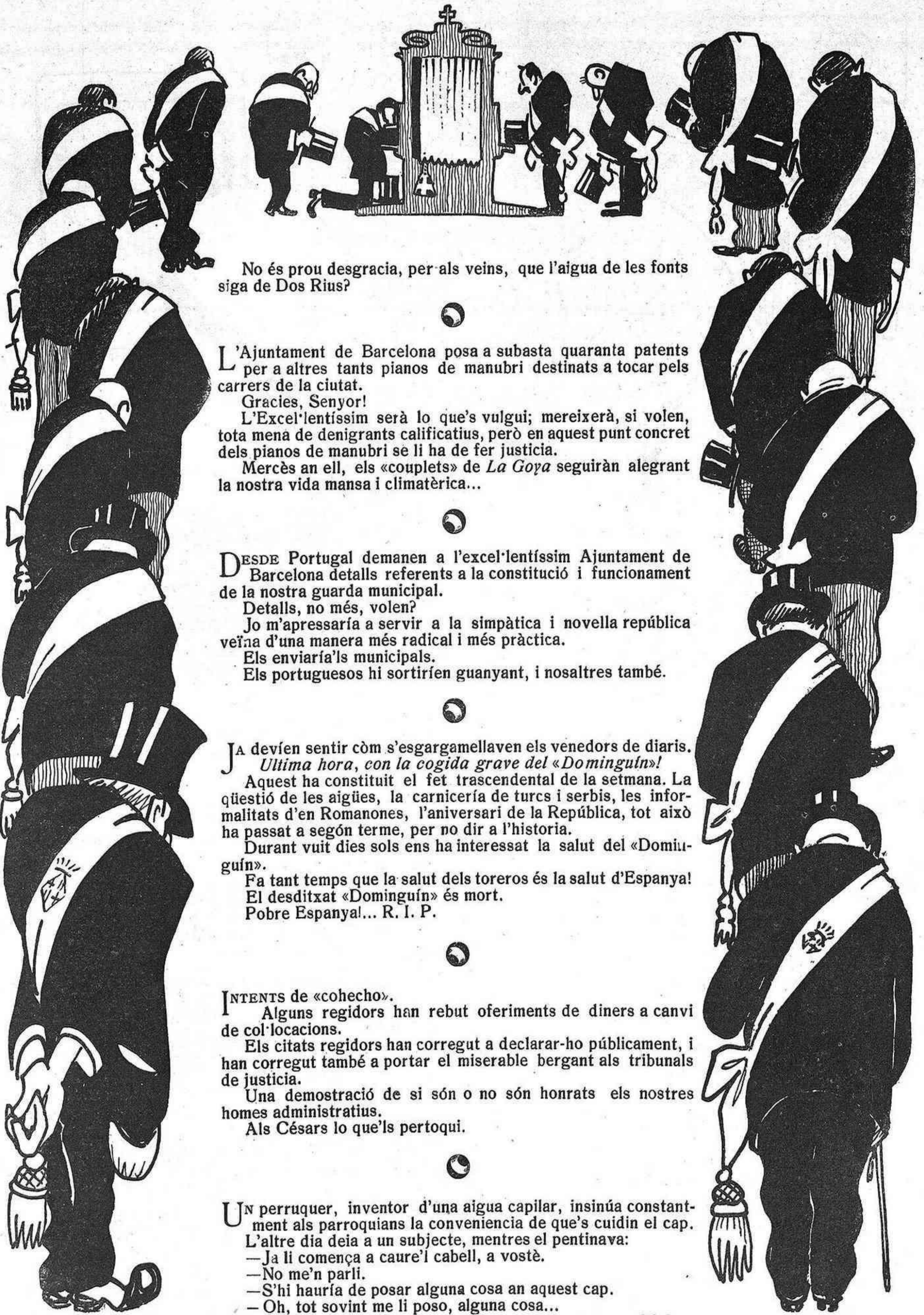
Rotatiu que fa política
i és sols pels cigrons que lluita,
si ha d'èsser una *bateria*,
ho serà, en tot cas, de *cuina*.

SANG i fetge.

Ja és tenir fetge, i ben molçut, això que feien els estudiants de medicina, d'agafar els bisturins, bruts de sang de les autopsies, i anar-los a rentar a la font pública del carrer de Provença.

Les minyones de la barriada n'estaven horroritzades, i amb motiu.

Quina despreocupació, la dels nostres aprenents d'Hipòcrates! Mireu que anar a tacar de sang i fetge les fonts del veinat!

No és prou desgracia, per als veïns, que l'aigua de les fonts siga de Dos Rius?

L'Ajuntament de Barcelona posa a subasta quaranta patents per a altres tants pianos de manubri destinats a tocar pels carrers de la ciutat.

Gracies, Senyor!

L'Excel·lentíssim serà lo que's vulgui; mereixerà, si volen, tota mena de denigrants calificatius, però en aquest punt concret dels pianos de manubri se li ha de fer justícia.

Mercès an ell, els «couplets» de *La Goya* seguiràn alegrant la nostra vida mansa i climatèrica...

DESDE Portugal demanen a l'excel·lentíssim Ajuntament de Barcelona detalls referents a la constitució i funcionament de la nostra guarda municipal.

Detalls, no més, volen?

Jo m'apressaria a servir a la simpàtica i novella república veïna d'una manera més radical i més pràctica.

Els enviarí'ls municipals.

Els portuguesos hi sortiríen guanyant, i nosaltres també.

JA devíen sentir com s'esgargamellaven els venedors de diaris.

Ultima hora, con la cogida grave del «Dominguín»!

Aquest ha constituit el fet trascendental de la setmana. La qüestió de les aigües, la carniceria de turcs i serbis, les informalitats d'en Romanones, l'aniversari de la República, tot això ha passat a segon terme, per no dir a l'història.

Durant vuit dies sols ens ha interessat la salut del «Dominguín».

Fa tant temps que la salut dels toreros és la salut d'Espanya!

El desdixat «Dominguín» és mort.

Pobre Espanya!... R. I. P.

INTENTS de «cohecho».

Alguns regidors han rebut oferiments de diners a canvi de col·locacions.

Els citats regidors han corregut a declarar-ho públicament, i han corregut també a portar el miserable bergant als tribunals de justícia.

Una demostració de si són o no són honrats els nostres homes administratius.

Als Césars lo que'ls pertoqui.

UN perruquer, inventor d'una aigua capilar, insinúa constantment als parroquians la conveniència de que's cuidin el cap.

L'altre dia deia a un subjecte, mentres el pentinava:

—Ja li comença a caure'l cabell, a vostè.

—No me'n parli.

—S'hi hauria de posar alguna cosa an aquest cap.

—Oh, tot sovint me li poso, alguna cosa...

—Què?

—El barret.

El dia que aquests fulanos vagin a rentá'ls pecats...

pobre pare confessaire, quina feina que tindrà!

L'ASSEGURAT

—Còm! Se t'ha incendiat l'establiment que havies fet assegurar abans d'ahir?
I, quant te donaràn, ara, doncs?
—Probablement, tres anys de presidi.

Epigramàtic

Prompte deuràn ser madures
les pomes del teu jardí;
cada jorn semblen més grosses;
cada jorn me fan glati,
quan jo les veig que's gronxolen
sota'l vestit de satí.

Veientles tant rodonetes,
quan te mostres al matí
senzillament habillada,
blanca com un colomí,
sento temptacions tant folles,
que fins no t'ho goso dí.

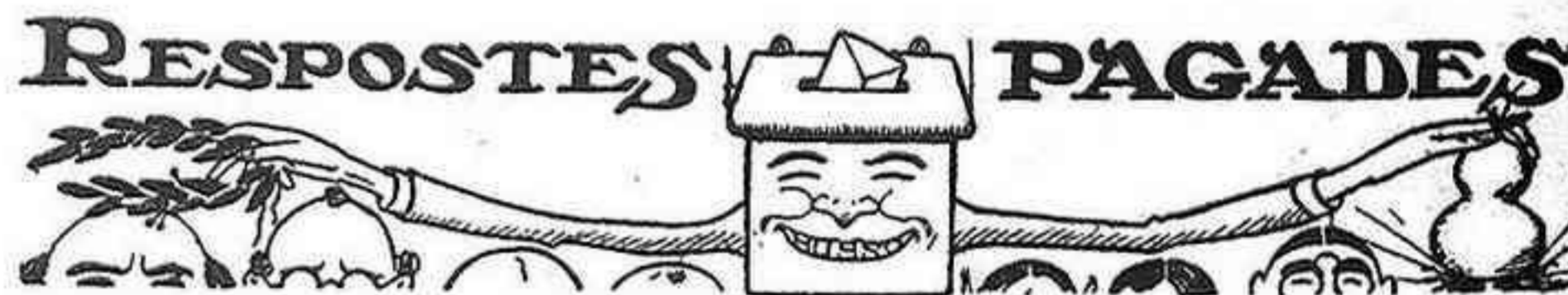
Per què no'm deixes entrar-hi
un dia en el teu jardí,
sabent, com sabs, que la fruita
és lo que'm plau més a mi?

Quina olor tindrà més bona!
la pell, quin tacte més fi!
Que'n deu ésser de xamosa
la fruita del teu jardí!

LL. BARCELÓ Y BOU

SOLUCIONS als darrers Trencap-caps

A la Xarada I: *Caramboles*.—A la Xarada II: *Clarament*.—
A la targeta: *El triomf de la carn*.—A l'Anagrama I: *Mora-Roma*.—
A l'Anagrama II: *Narcís-Cranis*.—Al Jeroglífic I: *Notes*.—
Al Jeroglífic II: *Ni gran ni petit*.—Al Jeroglífic III: *Esfalta*.—
Al Jeroglífic IV: *Teatres*.—Al Jeroglífic V: *Facultatiu*.

Felip Pagès: He llegit les seves cançonetes a l'estimada. De la lectura no n'he pogut treure en clar sinó que vostè serveix més per a bon casat que per a bon poeta. I perdoni.—Josep Bernet T.: Li recomano que estudiï amb molta cura les normes ortogràfiques de l'«Institut d'Estudis Catalans». Per altra part, lo que avui m'envia ho trobo sobiranament fluix. L'altre verset destinat a *La Campana* anirà, si l'espai permet donar-li digna cabuda.—Meco: Ja ho deu haver vist que això de *La fiammata* o *Le flambeau*, o digui-li «h», no té res que veure amb *Els segadors de Polònia*...—Lluís Ramis Camaló: Farem la corresponent tria; les corresponents esmenes i, després, veurem.—Venecià: A més de que la forma no mata de perfecta, en el fons hi trobo poca punta.—Fèlix Cana: La de vostè té massa punta. No convé, per altra part, insistir més en aquest tema, perquè'ns fariem pesats.—Pere Ribó: Amb música del *tápame* no diré que no facin l'efecte. Llegits, resulten una calamitat.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Oim, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

O B R A N U E V A

República y Flamenquismo

por **EUGENIO NOEL**

Un tomo en 8.º: Ptas. 1'50

COLECCIÓN DIAMANTE ❖❖❖ Tomo 116

PROSA EPISTOLAR

coleccionada por J. GIVANEL MAS

Marqués de Santillana ❖ Mosén Diego de Valera ❖ Fray F. Giménez de Cisneros ❖ Hernando del Pulgar ❖ Francisco López de Villalobos ❖ Fray Antonio de Guevara ❖ Fray Juan de Ávila ❖ Duque de Alba ❖ Santa Teresa de Jesús ❖ Fray Luis de León

Un tomo . . . . . Ptas. 0'50

A. Rovira i Virgili

HISTORIA DELS MOVIMENTS NACIONALISTES

Finlandia, Polònia, Lituània, Ucraïna
Eslesvig, Alsàcia, Lorena, Flandes

Pròleg d'en Pere Corominas

Un volum: Ptes. 3

Obra nova

d'en

L'Illa de la Calma

Santiago Rusiñol

Un volum en 8.º, imprès sobre paper de fil: Ptes. 4

Any 44 - N.º 2284

Demà, dissabte, número extraordinari

del popular setmanari

La Campana de Gracia

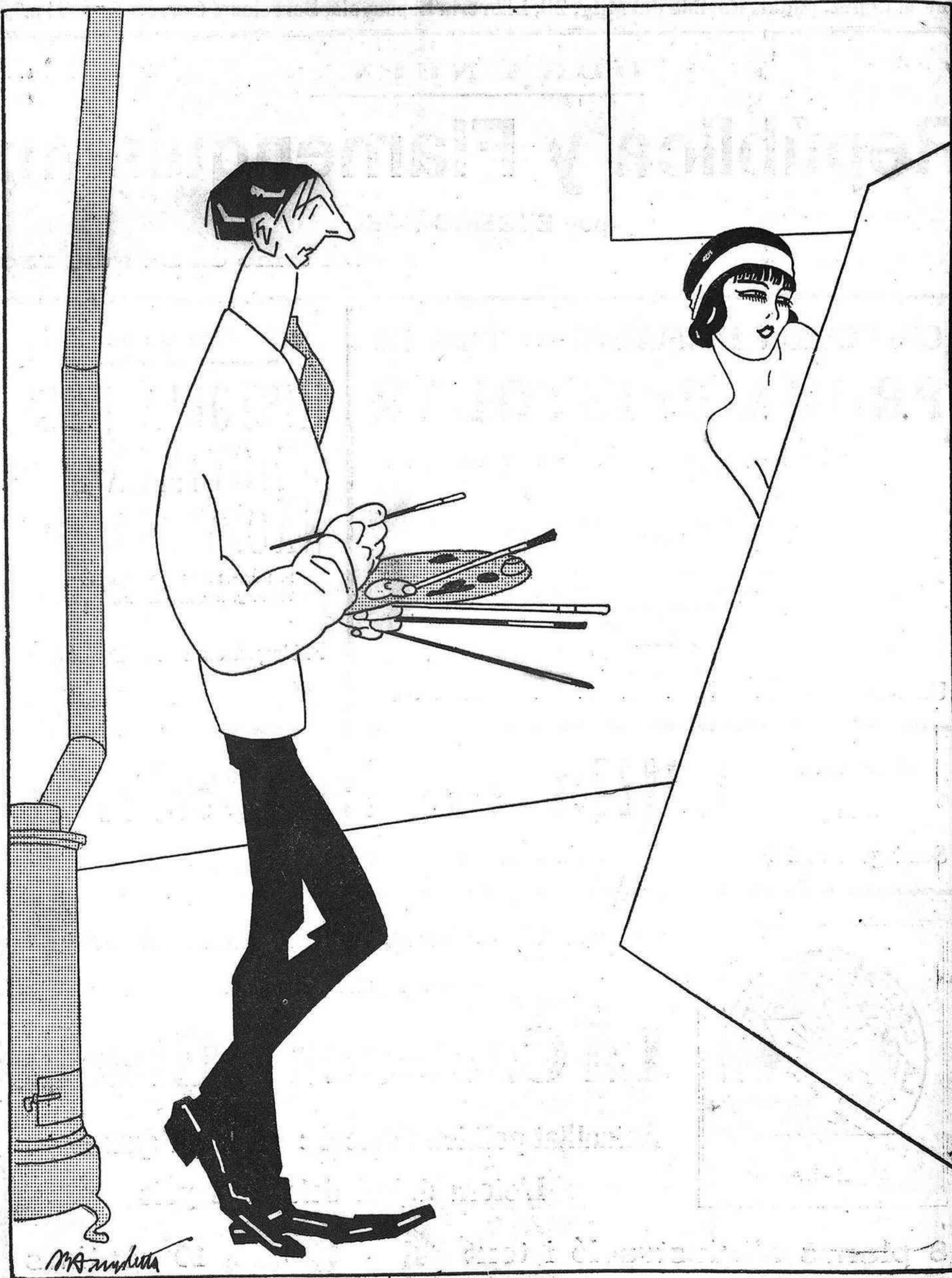
Actualitat política-clerical : La farsa quaresmal

L'etern dejuni dels espanyols

8 planes d'il·lustració i text

10 cèntims

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

VOCACIO PEL NATURAL

—Vaja, que diguin lo que vulguin... Això del desnú és una cosa que vesteix molt.